

LÜLLEMÄE
PIIRKONNA ARENGUKAVA
aastateks 2019 - 2024

Lüllemäe 2019

Sisukord

1. Sissejuhatus	3
2. Piirkonna olukord ja üldine kirjeldus	4
2.1. Paiknemise kirjeldus	4
2.2. Elanikkond	4
2.3. Majanduslike olude analüüs.....	4
3. Piirkonna rahulolu erinevates valdkondades ja arenguvajadused	4
3.1. Taristu	4
3.2. Heakord ja turvalisus	10
3.3. Loodus ja keskkond	11
3.4. Kultuuri- ja sporditegevused	11
3.5. Inimesed ja koostöö	13
4. Visioon	14
5. Arenguvajaduste saavutamiseks vajalikud tegevused	15

1. Sissejuhatus

Antud arengukava eelkäijaks on „Lüllemäe piirkonna arengukava aastateks 2009–2014”. Käesoleva ja eelmise arengukava perioodi vahele jäi üle-eestiline haldusreform, mille käigus liitus Karula vald uue Valga vallaga. Valga vald moodustus 22. oktoobril 2017 Valga linna, Karula, Taheva, Tõlliste ja Õru valla ühinemisel. Valla piir kulgeb mööda ühinenud omavalitsuste välispiiri, lõunas jagab vald piirijoont Läti Vabariigiga. Valga valla pindala on 750 km² ning selle naabriteks on Otepää ja Tõrva vallad Valga maakonnas ning Antsla ja Rõuge vallad Võru maakonnas. Valla keskuseks on ajalooline kreisikeskus ning piiriülene kaksiklinn Valga. Lisaks Valga linnale asub vallas kolm suuremat alevikku (Laatre, Tsirguliina ja Õru) ning 48 küla. Rahvastikuregistri andmetel elas Valga vallas seisuga 01.01.2018 kokku 16 645 inimest, nendest Valga linnas 11 783 inimest. Sellest Lüllemäe piirkonnas 543.

Kuna omavalitsuse piirid on väga suured, siis antud arengukava roll on seista rohkem oma piirkonna ja kogukondade eest ning viia oma arenguvajadused otsustajate lauale. Endisest Karula vallamajast on tänaseks saanud teenuskeskus, kus töötab piirkondlik sekretär, sotsiaaltöö spetsialist ja hooldusspetsialist.

Lüllemäe kogukonna arengukava hõlmab Lüllemäe küla ja naabruses asuvaid külasid Käärilmäe, Koobassaare, Rebasemõisa, Karula, Kirbu, Pikkjärve ja Väheru.

Arengukava on koostatud külaelanike koosolekutel läbiviidud rühmatööde, arutelude ja analüüsi põhjal (3 üldkoosolekut 30 inimesega, lisaks arutelud väiksemate gruppidega).

Arengukava on kooskõlas valla arengukavaga ja kinnitatud Lüllemäe arengukava koosolekul 25. veebruar 2020.

Arengukava vaadatakse läbi kord aastas piirkonna arengukava ümarlaua poolt 1. märtsiks ja vajadusel viiakse sisse parandusi, mis kinnitatakse.

Arengukava analüüsi ja uuendamist toetas kohaliku omaalgatuse programm ja Valga vald, arutelud viis läbi ja arengukava kirjutas kokku Marek Mekk.

Kasutatud kirjandus:

Valga valla koduleht.

RMK kodulehekülg: <https://loodusegakoos.ee/kuhuminna/rahvuspargid/karula-rahvuspark>.

“Lüllemäe piirkonna Arengukava aastateks 2019- 2024”

Esikaanel kasutatud foto autor on Toomas Pai

2. Piirkonna olukord ja üldine kirjeldus

2.1. Paiknemise kirjeldus

Lüllemäe paikneb Karula kõrgustiku keskel 105–115 m kõrguste tippudega ja omapärase järskude nõlvadega. Karula kuplistikul asub Karula rahvuspark, millest osa jääb Võru maakonna territooriumile. Pärandkultuurmaastike kaitseks rajatud rahvuspargis on hulgaliselt järvi (üle 40) ning selles asub ka Kagu-Eesti suurim metsamassiiv.

Kaugus: Valgast 22 km, Antslast 15 km, Laatrest 17 km, Harglast 18 km. Kaugus Valga-Tartu-Jõhvi maanteest 25 km. Väherut läbib Valga-Tartu raudteelõik, mis on kasutusel vaid osaliselt kaubavedudeks ja reisirongi liiklus ei toimu enam ammu sellel liinil. Küla asend on suhteliselt hea (olemas on kool, lasteaed, kauplus, raamatukogu, kultuurimaja, noortekeskus, kirik)

2.2. Elanikkond

Vallast saadud registriandmete põhjal on elanike arvuks 2019. aasta 1. jaanuari seisuga 465 (jagunes: Lüllemäe 214 (100 M, 114 N); Karula 65 (37 M, 28 N); Rebasemõisa 62 (34 M, 28 N); Väheru 38 (21 M, 17 N); Käärikmäe 40 (25 M, 15 N); Koobassaare 21 (13 M, 8 N); Kirbu 10 (9 M, 1 N); Pikkjärve 15 (8 M, 7 N).

2.3. Majanduslike olude analüüs

Piirkonnas puuduvad suuremad tootmisettevõtted. Suur osa külaelanikest käivad tööl Valgas. Geograafilises ja majanduslikus mõttes on piirkond ääremaa. Looduse poolest omapärane ja sobiv just turismi arendamiseks.

Probleemiks on vähene majandustegevus, madalad palgad, infrastruktuuri vananemine ja ebasobivus praegustesse majandustingimustesse. Valdavaks põllumajandusliku tootmise vormiks on väiketalandus ja pere-ettevõtlus. Talude kasvamist takistab vabade maade puudus. Viimasel aastatel on pälvinud riikliku tunnustuse mitmed talunikud. Märkimisväärselt kõrgelt hindavad kohalikud seda, et tänu veise- ja lambakasvatusele on maastikud hooldatud.

Põhilised tegevusalad on metsandus, põllumajandus, haridus, avalik haldus. Piirkonna suurima töötajaskonnaga on Lüllemäe Põhikool.

3. Piirkonna rahulolu erinevates valdkondades ja arenguvajadused

3.1. Taristu

3.1.1 Energeetika, soojavarustus, veemajandus

Elektrivarustuse ja soojavarustuse alal järgitakse valla arengukava. Lüllemäe külast on reovee puhasti puudu. Muret valmistab Lüllemäe kanalisatsioon ja vee puhtus. Teistes külades ühisveevärk ja kanalisatsioon puuduvad. Probleeme on salvkaevudes nii vee kvaliteedi kui kogustega. Kuivadel suvedel on paljudes taludes kaevud kuivad või on vee tase kriitiliselt madal ja see on tõsine probleem (lisaks joogiveele on vaja vett ka pesu- ja nõudepesemiseks). Puuduv nõuetekohane kanalisatsioon

(septik vms) on ohuks pinna- ja põhjavee kvaliteedile. Puurkaevude rajamine käib paljudele üle jõu, lisaks on puurkaevu vee kvaliteet väga madal (kõrge raua ja väävelvesiniku sisaldus). Mitmetes taludes puudub siiani veevõrk ja kanalisatsioon. Nimetatud probleemide lahendamiseks on vaja riigi ja valla tuge ning tähelepanu.

Viimaste aastate tormikahjustuste tagajärjel on olnud pikemaajalisi elektrikatkestusi, mis sunnib küla otsima alternatiivseid lahendusi. Kortermajade küttesüsteemid on amortiseerunud, ei ole ühiselt läbi mõeldud lahendust. Probleemiks on senini kasutamata talude kasutusse võtmisel ühenduste taastamine või uue liitumise loomine. Paljudes piirkondades on probleeme elektripingega kvaliteediga ja see mõjutab kodutehnika tööd ning seeläbi elukvaliteeti. Sagedased on pikad elektrikatkestused (rohkem kui kolme ööpäevaseid katkestusi esineb peaaegu igal aastal). Sellised katkestused mõjutavad oluliselt piirkonna ettevõtjaid.

Eesmärgid ja tegevused:

- 1) Vee- ning kanalisatsioonisüsteemi korrastamine.
 - Ettepanekute esitamine valla arengukavasse.
 - Hajaasustuse vee ja kanalisatsiooni probleemide lahendamine valla abiga.
- 2) Elektrikatkestustega seotud probleemide lahendamine.
 - Otsida alternatiivseid lahendusi.
- 3) Kortermajade küttesüsteemide uuendamine.
 - Koostöös elanikega leida küttesüsteemide uuendamisele lahendus.

3.1.2 Teehooldus

Kohalike teede hooldamine on valla ja talude hooleks. Külasiid läbivate maakondliku tähtsusega teede korrashoid toimub kohalike teede korrashoiu kavadega. Suuremad kruusateed on kevaditi-sügiseti halvas seisus. Eriti probleemne on see ettevõtjatele, kelle kaubatarned on kevaditi häiritud massipiirangute tõttu maanteedel (metsaveod, materjalitarned jne). Talude juurdepääsuteed on kohati halvas korras ja ligipääs (sh operatiivõidukitele) on kohati mõnel aastaajal keeruline. Pikkade, keerulises maastikus paiknevate ja mitmeid erinevaid maaomandeid läbivate juurdepääsuteede korrastamine käib paljudele üle jõu. Tihtipeale kasutavad talude juurdepääsuteid lisaks talu elanikele ka ümbritsevate metsade majandajad ja põllupidajad, mis halvendavad teede seisukorda veelgi. Talvine lumetõukamine on senini korraldatud valla poolt ja seda peaks kindlasti ka nii jätkama. Kohalike soov oleks, et lumetõrjet teeksid kohalikud teenusepakkujad, sest nemad tunnevad kohalikke vajadusi ja teid paremini.

Lüllemäe küla sai omale kergliiklustee, mis teeb küla vahel liiklemise kordi turvalisemaks, sest selle valmimise käigus paigaldati samuti nn lamavad politseiniku. Vajadus oleks joonida ülekäigurajad ja lisada ülekäiguraja märgid. Vajadus oleks saada Antsla tee (Lüllemäe-Valtina lõik) samuti mustkatte alla ning võimalusel ka väiksemad külateed.

Eesmärk ja tegevused:

- 1) Teede korrashoid ja parendamine.
 - Antsla tee mustkatte alla viimine Lüllemäe-Valtina lõigul.
 - Lüllemäe-Rebasemõisa tee mustkatte alla viimine
 - Rebasemõisa-Lüllemäe-Karula kergliiklustee ehitus.
 - Viidamajanduse ja majasiltide paigaldamine ning korrastamine.

- Tänavalgustus suurematesse küladesse.
- Päikesepaneelid suuremate külade bussipeatustesse.
- Hargla-Lüllemäe tee nimetamine ümber Jaan Lattiku teeks.
- Lumetõrje teostamine kohalike teenuspakkujate poolt.

3.1.3 Ühistransport

Bussiliiklust valla keskuse Valgaga hinnatakse heaks ning ühistranspordi kasutamist on soosinud ka tasuta sõit. Probleemiks on see, et kui inimesed soovivad linnast edasi näiteks Tartusse liikuda, siis ei ühildu rongi ja busside transpordi ajad. Kindlasti väärib märkimist, et kõige olulisem on ühistransport koolilaste veol kooli ja tagasi. Kuigi linnulennult ei ole talud koolist kaugel, siis tänu hajutatusele läbivad lapsed siiski märkimisväärselt pika koolitee. Bussipeatuste seisukord ja olemasolu väga varieeruv.

Eesmärk ja tegevused:

1) Bussitranspordi parendamine, graafikutest ja sõidutingimustest teavitamine.

- Regulaarselt jagada infot, eriti silmas pidades koolivaheaegadel ja puhkepäevadel liikumist.
- Suurem selgitustöö bussisõidu vajaduse tellimise osas.
- Eriliigiliste transpordigraafikute ühildamine.
- Lüllemäe bussijaama välikäimla paigaldus
- Kõigi bussijaamade korrastamine.

3.1.4 Kommunikatsioon

Mobiililevi enamasti olemas. Siiski ei ole kõikjal kõikide levinumate teenusepakkujate levi piisav. Valguskaabel on paigaldatud, aga teenus kodudesse ei jõua. Siin on vaja vallalt tugevat tuge, kuna ärioluliselt ei hakka selliste hajaasustuste väikesed liitumised kellelegi kunagi huvi pakkuma. Samas võiks sellise ühenduse võimalikkus luua siia piirkonda hulgaliselt uusi (töö)võimalusi. ELASA kaabel läheb Lüllemäe külast läbi. Kortermajades võimalik kuni 100 Mbit/s ühendusega liituda isegi optilist kaablit omamata. ELASA kaabel jõuab mobiilimasti ja olemas 4 G mobiililevi. Kuid siiani ei ole elanike piisavalt informeeritud sellega liitumisest ning seetõttu on potentsiaal kasutamata. Lüllemäe koolimajas asub ka kaugtöökeskus, kus on hea kiire internet, mis võimaldab olla iseendale tööandja ja teha kaugtööd. Kaugtöö võimaluste suurendamiseks võiks olla iseseisev üksus teenuskeskuses.

Eesmärk ja tegevus:

1) Kiire interneti ühenduse viimine piirkonda.

- Parem teavitustöö valla poolt erinevate võimaluste kohta

3.1.5. Haridus

Lüllemäe Põhikool tegutseb ühendõppeasutusena kuhu kuulub üheksaklassiline põhikool ja kolm lasteaiarühma (kaks Lüllemäel, üks Kaagjärve külas). Koolil on oma köök, gaasiküttega katlamaja, suur aed, staadion ja 2018. aastal renoveeritud võimla.

Kooli nimekirjas on 2019/20 õppeaastal 56 õpilast. Kõik klassiastmed õpivad eraldi gruppides ja nii on kindel eesmärk jätkata ka edaspidi. Lisaks kohustuslikele ainetele õpetatakse koolis ettevõtlust, informaatikat, võro kiilt, kohalugu, tanstu, antakse liikulusõpetust ning toimuvad mudilaskoori- (1.-4.

klass) ja ansamblitunnid (5.-7. klass). Lisaks tegutseb kooli juures hulk huviringe, mis pakuvad võimalusi tegeleda spordi, robotika, meedia, muusika ja kunstiga. Toimib koostöö Valga Muusikakooliga, tänu millele saavad piirkonna lapsed muusikakooli tundides käia Lüllemäe Põhikooli ruumides.

Lasteaia nimekirjas on 2019/20 õppeaastal jaanuaris 40 last ja see arv kasvab pidevalt. Lüllemäel on üks liitühm (alla kahe kuni nelja-aastastele lastele) ja üks aiarühm (nelja-aastastele kuni koolieelikutele). Kaagjärve külas on alla kaheaastastest lastest kuni koolieelikuteni koosnev liitühm. Lasteaias pööratakse palju tähelepanu oma kodukandi ja looduse tundmaõppimisele läbi õues tegutsemise.

Kooli kompleksi kuuluvates hoonetes on aastate jooksul tehtud osade kaupa mõningast remonti kuid kuna maja on vana, siis püsib pidev vajadus midagi renoveerida ja kaasajastada. Koolis ja lasteaias käivaid lapsi ümbritsev füüsiline keskkond peab olema turvaline, esteetiline ja kaasaegne ning toetama mitmekülgset laste õppimist ja arengut. Järgnevalt on loetletud pakilisemad taristut puudutavad eesmärgid eelolevaks arengukava perioodiks.

Huviharidust saavad lapsed valdavalt kooli juures Lüllemäel ning Lüllemäe kultuurimajast aga ka Valgast ja Antslast. Keeruline probleem on huviringides käivate laste transpordi korraldus (tihti ühistranspordi ajad ei sobi – lapsevanemate transport isikliku autoga kuni 300 km nädalas).

Lüllemäe külas asub MTÜ Lüllemäe Rahvaõpistu erakool. Kool omab ja pakub elukestva õppimise põhimõtetele täiendõppe võimalust täiskasvanuile. Külaelanike poolt on korraldatavad koolitused hästi vastu võetud. Koolitusel osalejaid on olnud ka väljastpoolt piirkonda. Galerii-loometoas saavad kohalikud käsitöölised oma tooteid tutvustada ja müüa. Igal pühapäeval toimub keraamikaõpitu, võimalik maalida portselani, õmmelda, tikkida, viltida. Rahvaõpistu ruumid vajaksid kaasajastamist ning jätkuvalt on aktuaalne koolituste pakkumine, et tõsta kodanike aktiivsust.

Eesmärk ja tegevused:

- 1) Kooli staadion on renoveeritud ja kaasajastatud.
 - Jooksraja katte vahetus.
 - Korvpalliväljaku asfaltkatte vahetus.
 - Võrkpalliväljaku liivapinna vahetus.
 - Uisuväljaku samblast puhastamine ja uue sobiva katte pealekandmine.
 - Madalate korvpallikorvide paigaldamine
- 2) Lasteaia mänguväljakud on põhjalikult uuendatud.
 - Amortiseerunud atraktsioonide eemaldamine ja uute paigaldamine.
 - Abihoone renoveerimine (osaline lammutus, katuse vahetus) ja väliterrassi rajamine.
- 3) Kooli- ja lasteaiahoonete välisfassaadid on soojustatud.
 - Välisfassaadide korrastamine ja soojustamine.
 - Võimla otsaseinale maalingu kavandamine.
- 4) Kooli- ja lasteaiahoonete (sh köögi) ventilatsioonisüsteemid on kaasajastatud.
 - Olemasolevate ventilatsioonisüsteemide kaardistamine ja hinnang töövõimekusele.
 - Uute süsteemide projekteerimine.
- 5) Kooli- ja lasteaiahoonetes vastab kõigis ruumides valgustus nõuetele.
 - Uute valgustite paigaldus vastavalt 2019. aastal teostatud mõõdistuste tulemustele.
- 6) Lasteaias Mesimummude rühma trepikoda on renoveeritud.
 - Parandus ja maalritööd (seinad, lagi, trepp, põrandad).

- Trepikojas lasteaialastele parema turvalise loomine.
 - Eakohaste maalingute kavandamine.
- 7) Lasteaias Mürakarude rühma ruumid on saanud värskendava remondi.
- Parandus ja maalritööd.
 - Osaliselt mööbli uuendamine.
- 8) Kõigis lasteaiarühmade ruumides on vähenenud müratase.
- Lagedesse paigaldada heli summutavad plaadid.
- 9) Tehnoloogiaklass on renoveeritud ja ajakohastatud.
- Uue põranda valamine.
 - Parandus ja maalritööd, elektri ja sanitaartechnilised tööd.
 - Mööbli uuendamine.
 - Amortiseerunud seadmete utiliseerimine.
- 10) Kooli tualettruumides on tehtud kapitaalremont.
- Projekt planeeringu muutmiseks.
 - Invatualeti rajamine.
 - Avatud kätepesuala loomine.
 - Puhastusteenindaja abiruumi loomine koos pesumasinaga osaliselt praeguse õpetajate tualeti asemele.
- 11) Kooli hoovis on varjualusega välilava, mis on kasutatav ka õuesõppeklassina.
- Rajatise ideekonkurss ja projekteerimine ning ehitus.
- 12) Kooli aias on taastatud kasvuhuone.
- Kasvuhoone ideekonkurss ja sobiva ehitaja leidmine.
 - Kasvuhoone kasutamise sidumine õpetegevusega.
- 13) Rahvaõpistu on piirkonnas kaasagne vabahariduskoolituste pakkuja.
- Rahvaõpistu ruumid on kaasajastatud.
 - Piirkonna inimeste aktiivsus on tõusnud läbi koolituste.

3.1.6 Teenuskeskus (sh raamatukogu ja noortekeskus)

Viimase haldusreformi ajal renoveeriti vana vallamaja teenuskeskuseks ning sealt lisaks avalikele teenustele saavad noored noorsootöötötenust noortekeskuse näol. Samuti kolis väga kitsastest tingimustest sinna raamatukogu, mis on oma tegevusega väga tugev kultuurikandja erinevate sündmuste korraldamise näol.

Võrreldes varasemaga on raamatukogus kordades rohkem ruumi ning tingimused ja võimalused on igati kaasaegsed. Lisaks raamatute ja perioodika laenutamisele on raamatukogus tagatud kvaliteetne traadita internetiühendus ja arvutitöökohad. Soovijail on võimalik kasutada eraldi ruumi erinevateks aruteludeks, koosolekuteks. Raamatukogu toetab elukestvat õpet läbi erinevate kohtumiste ja kultuuriürituste, võimalusel projektide toel. Rõhuasetus on lugemisharjumuste kujundamisel laste ja noorte hulgas. Lisaks saab raamatukogust nõu ja abi elementaarsete arvutialaste küsimuste korral: nutiseadmete kasutamine, infootsingud, igapäevane küberturvalisus. Eesmärgiks on väärtustada paikkonnaga seotud kirjarahvast ja kultuuritegelasi. Raamatukogus on avatud infokraan „Karula virtuaalne Teejuht“, mis on suunanäitajaks tänapäeval Karula piirkonnas toimivas ning vaatab tagasi ka meie rikkalikule kultuuripärandile, eriti tutvustades ja väärtustades Karula juurtega kirjaniku, poliitiku ja riigimehe Jaan Lattiku elu ja loomingut. Infokraani sisu on kättesaadav aadressilt karula.ee. Lüllemäe raamatukogu avarate ruumide maksimaalseks ära kasutamiseks on vaja leida võimalused hoidmaks raamatukogu rohkem avatuna, ideaalis ka nädalavahetustel. Raamatukogu tõhususe ja kvaliteedi tõstmiseks on vaja lisada vähemalt 0,5 ametikohta, et tagada piirkonna elanikele parem ligipääs raamatukogu teenustele. Lahendamist vajab raamatukogu kõrval asuv terrassi küsimus, et tagada niiskuse mitte sattumine keldrikorrusele ning seejärel kujundada terrassist suveperioodil

kasutatav väliraamatukogu. Oluline on tagada raamatukogu piisav varustatus perioodika ja raamatutega, minimaalselt praegusel tasemel. Raamatukogu omab valmisolekut postipunkti avamiseks.

Eesmärgid ja tegevused:

1) Teeninduskeskuse arendamine teenuste laiendamiseks.

- Kaardistus vajalikest teenustest (arstiabi, apteek, iluteenused, kogukonnaköök jms).
- Pakiautomaadi taotlemine ja paigaldamine Lüllemäele.
- Kaugtöökeskuse arendamine ja toomine teenuskeskusesse.
- Teeninduskeskuse O korruse ventilatsioonisüsteemi, elektrisüsteemi paigaldus ja WC loomine
- Kauplusehoone kõrvalruumide kasutusele võtt

2) Raamatukogu tegevuste laiendamine.

- 0,5 ametikoha lisamine raamatukoguhoidja ametikohale.
- Teenusmaja terrassi korrastus suveraamatukogu teenuse pakkumiseks.
- Postiteenuse sisse toomine raamatukogusse.

3) Noortekeskuse mitmekesisemad tegevused.

- Planeeritud ühistegevused koostöös kogukonnaga.

3.1.7 Kauplus

Teenuskeskusega samas majas asub ka piirkonna ainus kauplus. Kohalikud elanikud on väga rõõmsad selle üle, et pood on olemas, kuid nurinat tekitab kauba väike valik ning samuti soovitakse saada kohalikku talukaupa. Suviti tuntakse eriti puudust toitlustuskohast, sest piirkonda külastab päris palju turiste.

Eesmärk ja tegevused:

1) Kohalik talukaup kohalikus poes.

- Talukauba ringi käivitamine.
- Koostöö kogukonna ettevõtlike inimestega.
- Kohalikul toormel põhineva (öko)tööstuse tekkimise soodustamine ja edendamine.
- Kogukonnaköögi loomine.

3.1.8 Kultuurielu

Piirkonnas toimub ka vilgas seltsielu. Kultuurimaja pakub väga palju ja mitmekülgeid sündmusi: kontserdid, teatrietendused, tantsuõhtud, filmiõhtud. Enim osavõtjaid on traditsioonilistel üritustel (jaanipäev, jõulud, emadepäev, isadepäev), mis annab ühtlasi ka tunnistust sellest, et piirkonna inimesed hindavad oma traditsioonide hoidmist väga kõrgelt. Majas töötavad huviringid lastele (keraamika, portselanimaal, meisterdamine, *line*-tants, vabatants, rahvapilliring) ja täiskasvanutele (rahvatants naisrühmas Karukell ja tantsurühmas Meie Memmed, *line*-tants, peotants, eakate segaansambel, segaansambel Lüllemäe Lüürükud). Kultuurimaja soov on, et majatagune plats saaks nii korda, et seal saaks ka ilusa ilmaga korraldada erinevaid üritusi.

Karula Naisseltsi põhitegevusteks on tegelemine pärandkultuuriga, käsitöö erinevate liikidega. Naisseltsi kasutuses on Lüllemäe küla vanim maja.

Eesmärk ja tegevused:

- 1) Kultuurimaja ümbruse ja majataguse külaplatsi arendamine.
 - Kõlakoja ja külakiige rekonstrueerimine.
 - Haljastuse planeerimine ja teostamine.
 - Kergliiklustee valgustuse külge lilleamplite, talvel jõuluvalgustuse paigaldamine.
- 2) Kultuurimaja kaasajastamine.
 - Heli- ja valgussüsteemi väljaarendamine.
 - Ventilatsioonisüsteemi paigaldamine saali.

3.1.9 Religioon

Lüllemäel asub EELK Karula kogudus, kus igal pühapäeval toimuvad kirikus jumalateenistused. Kirikus toimuvad väga omanäolised ja kõrgetasemelised kontserdid. Karula kogudusel on sõpruskogudus Hämeenkoskis, toimuvad iga-aastased külaskäigud. Lüllemäel asuvad kaks kalmistut. Oluline on kalmistuvahi koha säilimine. Pikemas perspektiivis võiks konserveerida Karula Kiriku Maarja kiriku varemed ning hiljem luua sinna kontserdipaik. Samuti ootab kordategemist vana pastorihoone kiriku kõrval. Pikkjärve külas asub õigeusu kirik, mis pole hetkel aktiivses kasutuses.

Eesmärgid ja tegevused:

- 1) Korras kalmistud.
 - Kalmistuvahi koha säilitamine.
- 2) Vanade pühapaikade säilitamine ning eksponeerimine.
 - Koostöö Vissi õigeuskiriku omanikuga.
 - Karula Maarja kiriku renoveerimine kontserdi ja näituse paigaks.
 - Pastoraadi hoone korrastamine.

3.1.10 Tervishoid

Perearstid on valdavalt Valgas või Antslas. Osa eriarstibist (näiteks sünnitusmaja) jääb kuni 1,5 tunni sõidu kaugusele. Vanuritel on võimalus kasutada Karula Hooldemaja teenuseid. Hooldemajas on 18 voodikohta, töötab 8-liikmeline personal. Hooldekodus saavad avahooldust vanemad külakogukonna inimesed, kellel puuduvad lähedased. Hooldekodu peamiseks vajaduseks on laiendada asutust, et saaks seadusega kooskõlas tegutseda.

Eesmärk ja tegevus:

- 1) Karula Hooldemaja laiendamine.
 - Põrandapindade seadusega vastavusse viimine valla toetuse abil.

3.2. Heakord ja turvalisus

Piirkonna heakord on viimastel aastatel paranenud. Lüllemäe külas on mitmed hooned saanud uue välisilme, korrastatud on vana surnuaed ning valminud on kergliiklustee. Silma riivavad nn kolemajad, mis võiks lammutada või korda teha. Lammutama peaks ka vana gaasihoidla. Arenguruumi on kindlasti veel kortermajade välisilme parendamisel, pargi korrashoiul ning üle tuleks vaadata kanalisatsioonikaevude kaante seisukord.

Lüllemäe külla on paigutatud turvakaamerad, mis pakuvad suuremat turvatunnet. Elanikkond ootab ka suuremat politsei kohalolu, et tunda end veelgi turvalisemalt. Turvalisust pakub Karula Vabatahtliku

Tuletõrjeseltsi olemasolu Karulas, mis vajab oma eksisteerimiseks pidevaid investeeringuid masinatesse ja hoonetesse. Karula Vabatahtlik Tuletõrjeselts pakub abi ja nõustamist. Näiteks 2020. aastast on plaanitud avariolukorras (elektrikatkestused) pakkuda mobiili laadimise võimalust kohapeal ja generaatori laenutamise võimalust nt Lüllemäe külla.

Eesmärgid ja tegevused:

1) Gaasihoidla likvideerimine.

- Valla teavitamine ohtlikust gaasihoidlast.

2) Kolemajade likvideerimine.

- Koostöö vallaga ja teavitamine likvideerimist vajavatest objektidest.

3.3. Loodus ja keskkond

Piirkonna elanikud on väga uhked oma ilusa looduskeskkonna üle ja olulist tähtsust omab Karula Rahvuspark. Eriliselt tuntakse uhkust kuplilise maastiku üle, millele pakuvad lisaks silmailu järvede rohkus, suured marja- ja seenemetsad ning Koobasaare-Kolski-Mähkli metsatee. Karula Rahvuspark on Eesti kõige väiksem rahvuspark, mis on loodud 1993. aastal. Karula maastik on järvederohke, neid on kõrgustikul 60. Karula rahvusparki jääb ka maaliline Kaika kuplistik. Karula kõrgeim tipp on Rebasemõisa Tornimägi. Pikisilmi oodatakse uut vaatetorni Rebasemõisas. Hästi on välja arendatud RMK puhkepaigad, aga puudust tuntakse korras ujumiskohtade üle, sest osad on neist hooldamata, teised aga kuuluvad eraomandisse ning neile ei ole enam ligipääsu. Piirkonna elanikele meeldib rahulik ja turvaline piirkond, mis on muu hulgas hea keskkond laste kasvatamiseks. Muret ja tuska valmistab viimasel ajal suurenenud lageraie, mis rikub esteetilist vaatepilti.

Eesmärgid ja tegevused:

1) Ujumisvõimaluste parendamine.

- Kaardistada võimalikud ujumiskohad, mis vajavad korrastamist.
- Valla arengukavasse ettepanekute tegemine ujumiskohtade arvu suurendamiseks.

2) Suure avaliku huviga metsade lageraie reguleerimine ja metsastamine kogukonna huvidest lähtuvalt.

- Suure avaliku huviga metsade raie kajastamine valla üldplaneeringus.
- Metsade lageraie reguleerimine.
- Reguleeriv akt põllumaade metsastamise kohta, et mitte kaotada väärtuslike vaateid.

3.4. Kultuuri- ja sporditegevused

Ajalooliselt tulenevalt on piirkond väga suure kultuuripärandiga ning seda osatakse siin ka väärtustada. Olemas on palju pühapaikasid, legende, kirikuid, mõisahooneid ning lisaks asub piirkond Vana-Võrumaa kultuuriruumis. Mõned pärandid vajaksid korda tegemist, nagu näiteks Rebasemõisa rehi. Kohaliku pärandkultuuri annab ja kannab edasi Karula Muinsuskaitse Selts, Lüllemäe Kool, Lüllemäe Kultuurimaja, raamatukogu ning paljud seltsid. Piirkonnas on oma tähtsus ka endistel tuntud inimestel nagu näiteks Jaan Lattik, Kaika Laine, Lukin Johannes, Wühner, Kiisk, Raibakas, Hornung jt. Kultuurielu peamine korraldaja on Lüllemäe Kultuurimaja, toimub erinevaid kontserte, teatrietendusi ja arendatakse ka ringitegevust ning majas näidatakse uuemaid filme. Kultuurielu edendamisse annab suure panuse ka kirik oma tegevustega. Lüllemäe külas toimub palju eriilmelisi

kõrgetasemelisi kultuuriüritusi, kuid nn kaubamärgilise tähendusega sündmus puudub ning see on väljakutseks järgmiseks arengukava perioodiks.

Rebasemõisa-Kolski-Koobassaare piirkond on tihedalt seotud ka Karula kihelkonna praegusele Võrumaale jääva osaga, eriti Karula rahvusparki aladel olevate küladega Antsla vallas. Asutatud on laulukoor (Kaika Kuur) ja pasunaklubi. Aastaid peetakse piirkonna laste suvist pillilaagrit. Karula rahvuspark korraldab kohalikele noortele looduskaitselaagreid ja seminare. Rahvusparki territoorium on avatud kõigile: peredele, seljakotireisijatele ja loodushuvilistele, pakkudes erinevaid võimalusi puhkamiseks ning matkamiseks. Kuna rahvusparki ala pole suur, on seal võimalik ringi liikuda nii jalgsi kui ka jalgrattaga. Piirkonna suurima järve, Ähijärve ääres asuvas Külustuskeskusest saab infot Karula matkaradade, puhkamisvõimaluste ning vaatamisväärsuste kohta. Püsiekspositsioon tutvustab Karula-kandi ajalugu, loodust, rahvakultuuri, aga ka tänapäevast elulaadi. Õppeklassis võib kasutada keskuse õppevahendeid erinevate ürituste või seminaride korraldamisel ning tutvuda huvitavate infomaterjalidega.

Lüllemäe külas on olemas mitmeid spordiklubisid. SK Karula korraldab spordipäevi, võistlusi, võimalik kasutada kooli võimlat (9x18 m) ja staadioni (300 m, 4 rada). Traditsiooniks on muutunud Karula Rattareeded. Suurem erinevaid sportimisvõimalusi pakkuv MTÜ on Karula-Lüllemäe Tervise- ja Spordikeskus. Viimastel aastatel on rajatud lumelaua, mäesuusa ja lumetuubi harrastamiseks taristu, sh mäetõstuk, lumetootmiseks vajalikud vahendid ja seadmed ning samuti saab varustust rentida. Olemas on võimalus trennida ronimisseinal, lasketiir ja jõusaal ning pakutakse majutust 50le inimesele. Paraku aga võiks olla spordikeskuse tuntuks laiem ning kasutus suurem. Orienteerumisklubi Juku-Peedu tegeleb noorte orienteerumisoskuste õpetamisega läbi orienteerumispäevakutel osalemise, võimalus kasutada MOBO süsteemi.

Tegemist on piirkonnaga kus kultuuri- ja spordielu on väga vilgas ning sellest tuleneb tihti probleem, et sündmuste rohkuse tõttu konkureeritakse omavahel ning osalejaid kõikjale ei jagu ning eestvedajad väsivad.

Eesmärgid ja tegevused:

1) Kultuuripärandi, mälestusmärkide ja vanade pühapaikade säilitamine ning eksponeerimine.

- Karula kihelkonna muuseumi loomine.
- Karula Muinsuskaitse Seltsi mälupanga arendamine.
- Kihelkonna kaardi loomine koos pärandlugudega.
- Koostöö Vissi õigeuskikiriku omanikuga.
- Karula Maarja kiriku renoveerimine kontserdi ja näituse paigaks.
- Rebasemõisa rehoone müüride konserveerimine.
- Kultuuripärandi paikade, objektide mobiilne märgistus paiga tutvustamiseks.
- Pastoraadi hoone korrastamine.
- Piirkonna tuntud kultuuri- ja pärandikandjate esile toomine (Kaika Laine, Jaan Lattik, Lukin Johannes, Wühner, Kiisk, Raibakas, Hornung).
- Vaba aja veetmise võimalused - vallas on loodud võimalused vaba aja veetmiseks erinevatele sihtgruppidele ja vajadustele (mõõdikuks elanikkonna rahulolu vaba aja veetmise võimalustega). • Pärandkultuuri ja looduse lõimimine - vallas on omavahel seotud nii ajaloo- ja kultuuripärandi kui ka looduse hoidmine ja väärtustamine
 - rahvakultuuri väärtustamine tagab jätkusuutlikkuse
 - tegevused, mis aitavad kaasa ühtse identiteedi tekkimisele vallaelanike seas

2) Kultuuri- ja spordialane arendustegevus ja koostöö.

- Tegevuskavade ja graafikute kooskõlastamine ühingute ja asutuste vahel.
- Projektide kirjutamine kultuuri- ja spordiobjektide arendamiseks.
- Ühise visuaalse tervikidentiteedi väljatöötamine koostöös vallaga (sh sümbolid, sildid ja viidad).
- Tunnussündmuse väljatöötamine.
- Ühisosa leidmine piirkonna arendamiseks.
- Suusamaa regulaarne arendamine.

3) Spordikeskuse suurem tuntus.

- Maa- ja piirkondlik reklaam.

3.5. Inimesed ja koostöö

Piirkond on tuntud oma rohkearvuliste ürituste ja tegemiste tõttu. Kohapeal on palju erinevaid ühinguid, mille eestvedajad on kõik oma ala aktivistid, kuid puudub inimene/ühendus, kes veaks eest piirkonna arengut ning oleks elanike esindaja valla tasandil. Suurimaks probleemiks on piirkonna elanike passiivsus ja vähene koostöö omavahel, mis on suuresti tingitud huvipuudusest, tänapäeva kiirest elutempost või konkureerivast meelelahutusest meedia vahendusel. Pikaajalisemad aktivistid võivad väsida ning vajaksid aeg-ajalt märkamist ja tunnustamist. Paremini võiks olla piirkonna arenguks ära kasutatud inimeste teadmised ja oskused ning isiklik tutvusvõrgustik.

Eesmärk ja tegevused:

1) Aktiivsed ja kaasavad elanikud.

- Külavanema ja nõukogu valimine.
- Vabatahtlikutöö tunnustamine.
- Talgud oma elukeskkonna parandamiseks.
- Ühiste ürituste ettevalmistamine mõttetalgute ja koostegemise korras.
- Oma piirkonna kontaktvõrgustiku parem ära kasutamine.

4. Visioon

Piirkond on kaunis, tervikliku elukeskkonnaga, kus toimetavad aktiivsed ja kaasavad elanikud.

5. Arenguvajaduste saavutamiseks vajalikud tegevused

TEGEVUS	SUMMA	TEOSTAJA	EELDATAV FINANTSALLIKAS	AEG
1. Taristu				
1.1. Energeetika, soojavarustus, veemajandus				
1.1.1 Vee- ning kanalisatsioonisüsteemi korrastamine				
Ettepanekute esitamine valla arengukavasse				
Hajaasustuse vee ja kanalisatsiooni probleemide lahendamine valla abiga				
1.1.2. Elektriakkestustega seotud probleemide lahendamine.				
Otsida alternatiivseid lahendusi				
1.1.3. Korterimajade küttesüsteemide uuendamine				
Koostöös elanikega leida küttesüsteemide uuendamisele lahendus				
1.2. Teehooldus				
1.2.1. Teede korrashoid ja parendamine				
Lüllemäe -Rebasemõisa tee mustkatte alla viimine				
Antsla tee mustkatte alla viimine Lüllemäe-Valtina lõigul				
Rebasemõisa-Lüllemäe-Karula kergliiklustee ehitus				
Viidamajanduse ja majasiltide paigaldamine ning korrastamine				
Tänavalgustus suurematesse küladesse				
Päikesepaneelid suuremate külade bussipeatustesse				
Hargla-Lüllemäe tee nimetamine ümber Jaan Lattiku teeks				
Lumetõrje teostamine kohalike teenuspakkujate poolt				
1.3. Ühisransport				
1.3.1. Bussitranspordi parendamine, graafikutest ja sõidutingimustest teavitamine				
Regulaarselt jagada infot, eriti silmas pidades koolivaheajadel ja puhkepäevadel liikumist				
Suurem selgitustöö bussisõidu vajaduse tellimise osas				
Eriliigiliste transpordigraafikute ühildamine				
Lüllemäe bussijaama välikäimla paigaldus				
Kõigi bussijaamade korrastamine				
1.4. Kommunikatsioon				

1.4.1. Kiire interneti ühenduse viimine piirkonda				
Parem teavitustöö valla poolt erinevate võimaluste kohta				
1.5. Haridus				
1.5.1. Kooli staadion on renoveeritud ja kaasajastatud				
Jooksraja katte vahetus				
Korvpalliväljaku asfaltkatte vahetus				
Võrkpalliväljaku liivapinna vahetus				
Uisuväljaku samblast puhastamine ja uue sobiva katte pealekandmine.				
Madalate korvpallikorvide paigaldamine				
1.5.2. Lasteaia mänguväljakud on põhjalikult uuendatud				
Amortiseerunud atraktsioonide eemaldamine ja uute paigaldamine				
Abihoone renoveerimine (osaline lammutus, katuse vahetus) ja väliterrassi rajamine				
1.5.3. Kooli- ja lasteaiahoonete välisfassaadid on soojustatud				
Välisfassaadide korrastamine ja soojustamine				
Võimla otsaseinale maalingu kavandamine				
1.5.4. Kooli- ja lasteaiahoonete (sh köögi) ventilatsioonisüsteemid on kaasajastatud				
Olemasolevate ventilatsioonisüsteemide kaardistamine ja hinnang töövõimekusele				
Uute süsteemide projekteerimine				
1.5.5. Kooli- ja lasteaiahoonetes vastab kõigis ruumides valgustus nõuetele.				
Uute valgustite paigaldus vastavalt 2019. aastal teostatud mõõdistuste tulemustele				
1.5.6. Lasteaias Mesimummude rühma trepikoda on renoveeritud				
Parandus ja maalritööd				
Trepikojas lasteaialastele parema turvalise loomine				
Eakohaste maalingute kavandamine.				
1.5.7. Lasteaias Mürakarude rühma ruumid on saanud värskendava remondi				
Parandus ja maalritööd				
Osaliselt mööbli uuendamine				
1.5.8. Kõigis lasteaiarühmade ruumides on vähenenud müratase				
Lagedesse paigaldada heli summutavad plaadid.				
1.5.9. Tehnoloogiaklass on renoveeritud ja ajakohastatud				

Uue põranda valamine				
Parandus ja maalritööd, elektri ja sanitaartechnilised tööd				
Mööbli uuendamine				
Amortiseerunud seadmete utiliseerimine				
1.5.10. Kooli tualettruumides on tehtud kapitaalremont				
Projekt planeeringu muutmiseks				
Invatualeti rajamine				
Avatud kätepesuala loomine				
Puhastusteenindaja abiruumi loomine koos pesumasinaga osaliselt praeguse õpetajate tualeti asemele				
1.5.11. Kooli hoovis on varjualusega välilava, mis on kasutatav ka õuesõppeklassina				
Rajatise ideekonkurss ja projekteerimine ning ehitus				
1.5.12. Kooli aias on taastatud kasvuhoone				
Kasvuhoone ideekonkurss ja sobiva ehitaja leidmine				
Kasvuhoone kasutamise sidumine õpetegevusega				
1.5.13. Rahvaõpistu on piirkonnas kaasaegne vabahariduskoolituste pakkuja				
Rahvaõpistu ruumid on kaasajastatud				
Piirkonna inimeste aktiivsus on tõusnud läbi koolituste				
1.6. Teenuskeskus				
1.6.1. Teeninduskeskuse arendamine teenuste laiendamiseks				
Kaardistus vajalikest teenustest (arstiabi, apteek, iluteenused, kogukonnaköök jms). erinevate võimaluste kohta				
Pakiautomaadi taotlemine ja paigaldamine Lüllemäele				
Kaugtöökeskuse arendamine ja toomine teenuskeskusesse				
Teeninduskeskuse O korruse ventilatsioonisüsteemi, elektrisüsteemi paigaldus ja WC loomine				
Kauplusehoone kõrvalruumide kasutusele võtt				
1.6.2. Raamatukogu tegevuste laiendamine				
0,5 ametikoha lisamine raamatukoguhoidja ametikohale				
Teenusmaja terrassi korrastus suveraamatukogu teenuse pakkumiseks				
Postiteenuse sisse toomine raamatukogusse				
1.6.3. Noortekeskuse mitmekesisemad tegevused				

Planeeritud ühistegevused koostöös kogukonnaga				
1.7. Kauplus				
1.7.1. Kohalik talukaup kohalikus poes				
Talukauba ringi käivitamine				
Koostöö kogukonna ettevõtlike inimestega				
Kohalikul toormel põhineva (öko)tööstuse tekkimise soodustamine ja edendamine				
Kogukonnaköögi loomine				
1.8. Kultuurielu				
1.8.1. Kultuurimaja ümbruse ja majataguse külaplatsi arendamine				
Kõlakoja ja külakiige rekonstrueerimine				
Haljastuse planeerimine ja teostamine				
Kergliiklustee valgustuse külge lilleamplite, talvel jõuluvalgustuse paigaldamine				
1.8.2. Kultuurimaja kaasajastamine				
Heli- ja valgussüsteemi väljaarendamine				
Ventilatsioonisüsteemi paigaldamine saali				
1.9. Religioon				
1.9.1. Korras kalmistud				
Kalmistuvahi koha säilitamine				
1.9.2. Vanade pühapaikade säilitamine ning eksponeerimine				
Koostöö Vissi õigeuskirikuga omanikuga				
Karula Maarja kiriku renoveerimine kontserdi ja näituse paigaks				
Pastoraadi hoone korrastamine				
1.10. Tervishoid				
1.10.1. Karula Hooldemaja laiendamine				
Põrandapindade seadusega vastavusse viimine valla toetuse abil				
2. Heakord ja turvalisus				
2.1. Gaasihoidla likvideerimine				
Valla teavitamine ohtlikust gaasihoidlast				
2.2. Kolemajade likvideerimine				
Koostöö vallaga ja teavitamine likvideerimist vajavatest objektidest				
3. Loodus ja keskkond				
3.1. Ujumisvõimaluste parendamine.				

Kaardistada võimalikud ujumiskohad, mis vajavad korrastamist				
Valla arengukavasse ettepanekute tegemine ujumiskohtade arvu suurendamiseks				
3.2. Suure avaliku huviga metsade lageraie reguleerimine ja metsastamine kogukonna huvidest lähtuvalt				
Suure avaliku huviga metsade raie kajastamine valla üldplaneeringus				
Metsade lageraie reguleerimine				
Reguleeriv akt põllumaa metsastamise kohta, et mitte kaotada väärtuslike vaateid				
4. Kultuuri- ja sporditegevused				
4.1. Kultuuripärandi, mälestusmärkide ja vanade pühapaikade säilitamine ning eksponeerimine				
Karula kihelkonna muuseumi loomine				
Karula Muinsuskaitse Seltsi mälupanga arendamine				
Kihelkonna kaardi loomine koos pärandlugudega				
Koostöö Vissi õigeuskiriku omanikuga				
Karula Maarja kiriku renoveerimine kontserdi ja näituse paigaks				
Rebasemõisa rehehoone müüride konserveerimine				
Kultuuripärandi paikade, objektide mobiilne märgistus paiga tutvustamiseks				
Pastoraadi hoone korrastamine				
Piirkonna tuntud kultuuri- ja pärandikandjate esile toomine				
4.2. Kultuuri- ja spordialane arendustegevus ja koostöö				
Tegevuskavade ja graafikute kooskõlastamine ühingute ja asutuste vahel				
Projektide kirjutamine kultuuri- ja spordiobjektide arendamiseks				
Ühise visuaalse tervikidentiteedi väljatöötamine koostöös vallaga				
Tunnussündmuse väljatöötamine				
Ühisosa leidmine piirkonna arendamiseks				
Suusamaa regulaarne arendamine				
4.3. Spordikeskuse suurem tuntus				
Maa- ja piirkondlik reklaam				

5. Inimesed ja koostöö				
5.1. Aktiivsed ja kaasavad elanikud				
Külavanema ja nõukogu valimine				
Vabatahtlikutöö tunnustamine				
Talgud oma elukeskkonna parandamiseks				
Ühiste ürituste ettevalmistamine mõttetalgute ja koostegemise korras				
Oma piirkonna kontaktvõrgustiku parem ära kasutamine				